

מבעד מסך החול מלחמה ציורית

קרה למשפחתו. למרות שמפעם לפעם צף משהו במוחו והוא מזכיר ומדבר מילה אחת או שתיים מ מה שהיה, הוא אינו שואם שאלות, מכון את העניינותו כלפי נשואים אחרים, מתעלם מכך שמשפחתו היתה קיימת איתם.

כדור חי ליד המיטה

רצה המחריד, אולי המחריד ביותר בתולדות המדינה, לא היה זקוק לפיענוח. הקירה שיגרתיית ביותר הוכיחה, כי שיה זה רצח מתוכנן ולא פרי טירוף רגעי. הנה השאלות שלא מצאו את תשובתן: האם הרדים יהודה גצלר את בני משפחתו לפני שירה בהם ומדוע לא נרצח גם הבן הקטן, יובל?

התחילה היה מקום לחשוב כאילו ניסה יהודה לירות גם ביובל, אלא שהכור שירה היה עקר, ומאחר שנשארו רק כדור אחד החליט לחסל בו גם עצמו. שעררה זו הורס רכה, אחרי שחוקרי המשטרה אספו את כל התלבושים, הם מצאו בידרה חמישה תרמילים של כדורי טוטו וארבעה כדורים חיים שפוטוה. התגוללו על הארץ. המסקנה היתה פשוטה. אקדה הטוטו שבידי גצלר היה חצי אוטומטי, כלומר שאחרי כל ירייה הוא היה נדרך בעצמו מחדור. בהתרגשותו, שיה כנראה גצלר עובדה זו. אחרי שירה באשתו, נפלט תרמיל הכדור ודרך את האקדה. אולם גצלר דרך את האקדה שוב. על ידי כך נפלט כדור חי שנמצא ליד מיטתה של חנה. אותו תהליך נמשך אחר-כך, אחרי כל ירייה דרך גצלר את האקדה מחדש למרות שהאקדה נדרך בעצמו. משום כך נמצאו ליד כל גויה, תרמיל וכדור חי. במיטתיהם של יגאל ויובל נמצאו רק תרמיל אחד וכדור אחד, הכדור שנפלט כאשר יהודה דרך את האקדה כדי לירות בעצמו. המסקנה הנדרשת מכל יהודה היה ניסח כלל לרצח גם את בנו יובל.

אולם מצד שני קשה להניח שיהודה התכוון באמת להשאיר את יובל בחיים. אילו היתה לו כוונה כזאת, קרוב לוודאי שהיה דואג לסלק את הילד מהבית לאותו לילה, כדי שלא יראה במו עינו את מותה האמיים שכמוהו רצח. המסקנה הסופית היא: קרוב לוודאי שבתכניתו של יהודה היה גם רצח בנו הצעיר. ידיו מסבירים את רצח הבנים בכך שלא רצה יהודה לפלוט למעשה בעל אחרים ויודקקו לרחמי ילדיו. אולם כנראה שברגע האחרון נכמרו רחמיו על בנו, או שעצבו התמוטטו לאחר שרצח בזה אחר זה את אשתו, בנותיו ובנו, והוא חזר למיטתו, נשכב בה וירה בעצמו.

רק לא חובות

ארבעה קציני צבא נשאו את גופתו של יהודה גצלר אל הכור שנכרה עברו עות בני משפחתו. בעיניהם עמדו דמי רוח. שורה ארוכה של ילדי בית הספר התיכון החשו וילי הכיחות הגבורות של בית הספר בנוה מגן, עברה על פני תלוליות העפר והניחה עליהן זרי פרחים. שלושה קרובי-משפחה של משפחת גצלר, שלא ראו או ביקרו אותה במשך שנים רבות, התיפחו בצחצח.

אשה קטנת-קומה וצנומה עמדה אף היא שעה ארוכה ליד הקברים הטרשים והזולה דמעה. רחל פרין (50) מתל-אביב לא הכירה מעולם את הגלגלים. היא קראה על הרצח בעתון וביאה להלוויה. "אני אשה בודהה, חליפה, ויש לי מגרש בכפר הירוק, אין לי זמן לחכות עד שגוה יהיה שוה משוה. אין לי אף אחד, אני בודהה וגלמודה, אני רוצה לתת את המגרש לילד."

בנוה-מגן, על הדשא שלפני וילה מפוארת, שיחקו ילדי כיתה ד', כתינו של יגאל גצלר. יובל יקבל כשש או אפנייה ואת כל הבולים של אותו הבולים שחיים אולי מיליון, אמר אחד הילדים.

"אתה יודע שערך הבולים ירד היום?" אמר ילד בן תשע.

"איזה שכל, הבולים האלה בזבל, ורק שאבא ואמא שלו יחיו. אבא ואמא שחיים הכל", סיכם ילד אחר את הויכוח.

בבית משפחה קלודבסקי בנוה-מגן, סיידו ימים את קירות הבית. "מאיפה יש לכם לסיידו?" שאל אלי קלודבסקי בן התשע ואמו. "אבא קיבל כסף לחגים ואנחנו לך גם אופניים", השיבה האם.

תוך שוב שלא תסידו ולא תקנו לי פניים טוב שלא תכנסו לחובות", אמר ילד יוצא לשחק עם חבריו.

עלידי שלישי וצפי טאהר; הכנס ייערך במועד שנקבע וקאסם מטיל על אל-שחאף את האחריות אם יקרה משהו. המוני הקומוניסטים נהרו למוצול והתגרו בחטיבה ובמפקדתה, שהפריעה לפעולותיהם. ברעג זה התלקחה האש, יותר בצורה ספונטנית מאשר מאורגנת. אחת הלפגנות, שפוצצו הקציני המארי, התקרה בה הצבא הצבא ופתחה עליהם באש. כוחות הצבא יצאו לבלום את ההפגנה. כאן כבר יצאה החטיבה מתחום בסיסה, התקשרה ועם יחידות אחרות בצבא. יחד פוטסו הקצינים ראו שונה על הוצאתי זה. הנחתם היתה, שאם יחזיקו מעמד שלושה או ארבעה ימים, יצטרפו אליהם גם יתר יחידות הצבא. ההמון במוצול יצא אף הוא בנשק נגד הקומוניסטים, ומגן היה כאלמל אל-פאזאני נהרג.

השבויל מכונית נשק בבצרה, נחשד עלידי אנושי המאבק העממי בניסיון לחולל הפיכה, הם הביאו חבל והתכוונו לתלות אותו. את הסאה הגדולה, לדבר קציני המיבצעים, המשפטים הפומביים שנערכו בבגדאד. הוחלט שאל-שחאף יסע שוב לקאסם. הוא חזר עם תמונה של המנהיג בנשאה הקדשה.

מדוניית הפלטה. בינתיים עברה ה פעילות הקומוניסטית גם למוצול. ביום ה שנה לפורט סעיד נערכו חגיגות בעיר זו. הקומוניסטים, נגד אל-חאגי, הפריעו לחגיגות וחלקו כרוזים, שבו אל-חאגי, הקצינים החליטו למנוע את הפגת הכרוזים. מנהיג הקומוניסטים במוצול, כאמל אל-פאזאני, נכנס למחנה הצבאי ומחה על החרמת הכרוזים. הוא איים על הקצינים בתוך המחנה הצבאי: "אנו נספק נשק לסוריה נגד מצרים!"

הקצינים התכנסו לפגישה דחופה עם אל-שחאף וטוב, כי אין לסבול התגרות זו ברעם. הקצינים התלוננו שהקומוניסטים מנסים להשתלט על כל השירותים בעיראק, כי הממשלה מתפרקת וכי השירותים הריבונות שותקה וכאילו האנשים ששירתו בעבר את נורי אל-סעיד "עודם פועלים נגד העם". פורט אל-חאגי את תלונותיהם: "המפלגה הקומוניסטית הפכה להיות לשירות המודיעין עין של המדינה והסמכות המבצעת באמצעות העקיד טאה אחמד. הארגונים איחדו הסטודנטים, שוחרי השלום, הנוער הדימוקטי, רטי, האיגוד למחמה לזכויות האשה, איגוד המשפטים הדימוקרטים — כולם תונים לי שלטונה של המפלגה הקומוניסטית. אבראם הים כובה, שר הכלכלה, הוא קומוניסט. משרד החקלאות אינו נתון למעשה לשלטונו

הקצינים עצמו היה בוחו רגע במפקדת החטיבה, כשצלצל הטלפון והוא נקרא על ידי קאסם לשיחה. קאסם אמר לו: "שמע מחמוד, הוצאתי צו מאסר נגד אל-שחאף ואת דורש ממך שתעצור אותו בעצמך ותגידו אותי". אל-חאגי סרב, טען כי המרד שהוכרז נתמך הן עלידי הקצינים והן על ידי העם במוצול.

אחרי שצולל ידבר העקיד טאה אל-שיך אחמד, מנהל התכנון, שדרש מעוררו של אל-שחאף לסגת מעמדו. אחרי דיבר שוב קאסם, שניסה להשפיע עליו לעזוב את המערכה. קאסם הבטיח לקצינים חנינה הם יסגירו את אל-שחאף, אולם הקצינים עמדו בתביעתם — "בצוע עקרונו ההפיכה של 14 ביולי" ודרשו את התפטרותו של קאסם. **החובש הכורדי**. בפגישה הקצינים

שני פרצופי קאסם* (רזו אלייפוף) נב אל גב, מסביב לשולחן

קדמה למרד, אמר אל-שחאף, כי אם יחידות הצבא העיראקי לא יצטרפו אליהם, יהיה ה מצב במוצול, אולם אם יוכלו להחזיק מעמד ארבעה ימים, הוא יכול שהצבא יבוא לעזרתו. עמדו מולם שלוש סכנות: מצד חיל האוויר, מצד כוחות מוזיינים של קבוצות בלתי-סדירות והתעמולה של רדיו בגדאד. בשעות הבוקר, למחרת השיחה, ישבו קציני החטיבה בקומה השניה של בנין מפ' קת החטיבה, כשמוסטים תקפו לפתע את המחנה. נשק נגד מטוסים לא היה. אך נג מרה ההפצצה ורדיו בגדאד מסר שאל-שחאף נהרג באותו רגע ישב אל-שחאף בנסך קצינים וצחק לידיעה. אל-חאגי עצמו ניסח באפו והצטרף למרפאה. באותו רגע יצא במוצול כדי להפציץ את תחנת השידור בבגדאד, שניהלה תעמולה נגד המורדים. בהפצצה שניה נפצע אל-שחאף והובל לבית-החולים. הוא ערש ללכת אל-שחאף באמר, הן הקצינים עסוקים למדי. אל-שחאף נהרג עלידי החובש, ביריות מאקדתו של אל-שחאף שנשארו בתוך המעיל שפגש לשם הפול. הוא ערש זאת, לדברי אל-חאגי, כדי להשיג את הפרש של 10 אלפים דינאר והוא עזב את המחנה ואת מוצול מיד לאחר ה מעשה. פרט מאלף: החובש הוא כורדי.

עבודתו של אל-שחאף חובל מפנה. בתאמתה המודנה, כי לא היה סיכוי לעזרה מן הצבא וכי חילות מוזיינים שנשלחו מבגדאד לדיכוי המורדים היו כבר בדרך למוצול. הטייס שיצא להפציץ את תחנת השידור, קיבל הוראה לא לעשות זאת, אלא לברוח לארץ אחרת. אולם הדלק שלו נגמר והוא נחת נחיתת אינס בכפר אל-בעאג, במרחק 55 ק"מ מן הגבול הסורי, בנחיתתו נפצע ואחר כך התאבד ביריה.

של השר הדיב אל-חאגי מחמוד, אלא כפוף לקומוניסטים הנודע עבד אל-רזאק אל-זובי, אל-שחאף נסע שוב לקאסם. הוא קבל על ההשתלטות הקומוניסטית ועל ההתקפות על רעם. קאסם, במקום תשובה, פתח את המגירה והראה לו מדליה. "זוהי מדליית החזרה לפלסטין", אמר, "כבר חילקתי אותה לאנשים וכתבתי עליה, החוזרים, וזוהי מדליה שניה, שתחולק גם היא ועליה כתוב, חזרנו". אל-שחאף שאל את קאסם: "אדוני, מתי תחולק המדליה הזו ומתי תחזור?".

אומר לך בזמן המתאים, השיב קאסם. אל-שחאף חזר למוצול והאמון בקרב ה קצינים בטאסם נתערער. "בעיראק הולכת ל מדליה, רטנון, הזמן החוזר על עצמו". מדליית החזרה לאחר התורה לפלסטין.

הפגנת שלום. פתאום, המשיך אל-חאגי, פתחה בגדאד בהתקפות על מוצול, שיתונות המפלגה הקומוניסטית בקרב לערוך פעילות בקרב הדחוייה השנייה ובקרב קציני החטיבה החמישית. ההתקפות גברו מיום ליום ומאוחר יותר האשימו את מפקדת החטיבה בפעולה נגד העם והמדינה. כידוע היה הצנזור הצבאי על התענוגות, הרופא ה קומוניסטי לוטפי טאהר, אחיו של וצפי, שלש ראש-הממשלה.

אחרי כן נודע לקצינים, כי המפלגה הקומוניסטית תודרך כנס במוצול, וכי ארבע רכבות מלאות חברי מפלגה מוזיינים יגיעו מבגדאד. הם הגיעו גם באוטובוסים, בעוד שמהיגיהם הגיעו במטוסים. המצב במוצול נעשה מתוח. אל-שחאף התקשר טל פוגית עם מנהל המודיעין הצבאי בבגדאד, והזהיר אותו. הוא דיבר גם עם קאסם ומסר לו, כי הקומוניסטים באים עם נשק רב וכי הדבר מהווה ככר שאם של התגרות רב ברגשות התושבים והצבא במוצול, תבע למונע את עריכתו. קאסם הבטיח לו תשרי בה, וכעבור מספר ידקות ניתנה התשובה

עיראק וחוה של מרד

כיום האמצעים היו כשרים, במלחמת הגיר דופים של רעם נגד ראש ממשלת עיראק — בעיקר סקופים עותניים, מחובלים פה ושם בכמה שקרים גסים. אחד מסקופים אלה הופיע באל-אחראם, שהיה פעם העתון המכובד ביותר בשפה הערבית. השינוי נודע עורך הראשי, מוחמד חסניין היכל, שנפגש בדמשק עם קציני המיבצעים של עבד אל-חאב אל-שחאף, מנהיגו של מרד מוצול.

סיפר ראש אהאל (רב-סרן) מחמוד עזיז אל-חאגי: "ההתקוממות לא היתה מתוכננת. ההתפתחויות האחרונות בעיראק, ומעשי ה פרובוקציה של הקומוניסטים, היתה המרמרת בקרב קציני החטיבה החמישית". רוב קציני החטיבה, אשר חנתה מאז ההפיכה במוצול, נמצאו תחת פיקודו של העקיד (אליי-משנה) עבד אל-חאב אל-שחאף, אחד הקצינים החופשיים המקוריים.

קציני הדיכוייה החמישית, מסתבר, הודו אנו בפרט מן התעמולה המשודרת והמודי פסט בבגדאד, שנראתה להם כתעמולה קוד מניסטית מובהקת. דאגתם נכרה כאשר נודע להם כי המזכיר הכללי, הוגה-הדעות וחבר העודה המרכזית של המפלגה הקומוניסטית העיראקית הם המוסלים של שלושת העתרי גים החשובים ביותר במדינה. הם שמעו בחרדה גם על החרתם של כמה קציני צבא גבוהים, אשר סולקו מן השירות בימי נורי א-בסייד כאשר סולקו קומוניסטים. עתה נמרו לקצינים אלה משרות-מפתח במערכת ה בסחון הפנימי והחיצוני.

הורגים קצינים. בתחילה, סיפר אל-חאגי, סברו קציני חטיבתו כי קאסם וכי מסכן, שאינו יודע על הנתעשה סביבו, וכי רצוי להביא את הדברים לידיעתו. הוחלט שאל-שחאף יסע אל-יפו לפגישה בבגדאד. קאסם הגיע אל אלוהי-משנה על הצפון: "הוי יא עבד אל-חאב, אני רק מצפה לסטייתם הקלה ביותר של הקומוניסטים מן הקו — ואז אקטע את ראשם!"

הוא הגיעו לאו הרכבת זמן רב. אל קציני מוצול קראו יניקתה על הרפת כמה מן הקצינים החופשיים המרכזיים לתפקיד-יצוג בלתי-רשמיים מחוץ לעיראק, בשעה שחיר דות המאבק העממי התייצבו בגלוי לצד הפוליטיקאים ונגד הצבא. ארעו אף כמה התנגשויות ביז המאבק העממי לבין הצבא, כאשר אנשי האריון האורח ערכו חיפושים ברחובות אצל קציני צבא הרגו מצד באל דיואניה, "משום שחשדו בו". קציני אחר, האחרות: רעם, לבנון, טעודיה, תיסן, מרוקו וטודאן.

* משמאל: פניו של נורי אליסעיד מתחת לסככה.